

Okrepimo borbo za mir, za gospodarski in socialni razvoj, za demokratične svoboščine!

DELO

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

Pridite na praznik tiska v Jamlje

(Spored objavljamo na 4. strani)

Obnovljena izdaja - Leto XIX. - Štev. 14 (702)

TRST - 21. julija 1967

Posamezna številka 40 lir

Spediz. in abb. post. Gruppo II

Zasedanje CK KPI

Pretekli teden je zasedal Centralni komite Komunistične partije Italije. Osrednje vprašanje, ki je bilo na dnevnem redu tega zasedanja, je bilo vprašanje miru. Ob zaključku je bila odobrena resolucija, v kateri je poudarjena nujnost vzpostavitve miru na Srednjem vzhodu, pristopitev na pot miroljubnega sožitja med Izraelom in arabskimi deželami, umaknitev izraelskih čet z zasedenih področij ter opustitev vsakršne aneksionistične zahteve s strani izraelske države.

V resoluciji CK KPI vabi vse demokrate, naj okrepijo svojo solidarnost z arabskimi narodi ter povečajo budnost spriči nevarnosti, ki jo povzroča ameriška agresija v Vietnamu. Na koncu resolucija vabi komuniste, naj povečajo svoj delež gibanju za mir, naj okrepijo enotne akcije za poživitev demokratične zavesti in borbe za gospodarski in socialni razvoj ter za to, da se obvarujejo demokratične svoboščine v državi.

Na zasedanju CK KPI je govoril tudi generalni tajnik partije tov. Longo. Analiziral je mednarodni položaj, vlogo Italije in naloge, ki se postavljajo pred komuniste v Italiji. Med drugim je Longo podčrtal, da je v boju proti imperialističnim načrtom potrebna najširša enotnost protifašističnih sil, katero je moč doseči prav na osnovi politike miroljubnega sožitja. Zato je treba tej politiki, tako je podčrtal Longo, znova podeliti vso ideološko veljavo.

Tov. Longo je analiziral tudi zadržanje raznih italijanskih strank v zvezi z vojno med Izraelom in arabskim svetom. Ugotovil je, da je Italijanska združena socialistična stranka tudi v tem vprašanju zavrgla tradicije socialistov, ki so vedno bili zagovorniki nevtralistične in miroljubne politike. Pač pa je po mnenju tov. Longa v vrstah Krščanske demokracije, prav v zvezi z vojno na Srednjem vzhodu, prišla do izraza dotlej neznana zmernost. Krščanska demokracija sicer ostaja zaveznik ZDA, dar je potrdilo tudi glasovanje na generalni skupščini Združenih narodov, toda v nekaterih pojmovanjih italijanske zunanje politike je vendarle prišlo do določenih premikov. Tov. Longo meni, da se Italija, razen iz strahu, da bi bila mimo svoje volje ali celo nevede, potegnjena v konflikt, ki ga je sprožila ameriška agresivnost, nagiba k večjemu osamosvojevanju v zunanji politiki. Tudi razvoj gospodarskega potenciala, ki uvršča Italijo med prvih deset industrijskih držav ter s tem v zvezi razvoj italijanskih gospodarskih odnosov s Sovjetsko zvezo in drugimi socialističnimi državami ima svoj pomen in dalje tudi svojo težo. Je pa Italija kljub vsemu v premenjih mednarodnih vprašanjih še vedno podvržena avtomatizmu, ki izhajajo iz nje-

ne privrženosti Atlantskemu paktu. Slepa atlantska politika povzroča Italiji hudo škodo in jo spravlja v velike nevarnosti. V ta okvir spada tudi politika solidarnosti z Zahodno Nemčijo, spadajo razna vprašanja v zvezi z evropskimi mejami, pa tudi vprašanja v zvezi z atomskimi aspiracijami, čeprav iz Zahodne Nemčije prihajajo navdih, bombe in denar za atentate v Gornjem Poadižju.

Naloga italijanskih komunistov je, tako je podčrtal tov. Longo, da še bolj kot v preteklosti okrepijo prizadevanja in boj za mir, za samostojnejšo in aktivnejšo italijansko zunanjo politiko.

Prihodnja številka «Dela» izide 8. septembra

29. in 30. julija v Bazovici: mednarodno srečanje partizanov

Ce je šel kdo v teh poletnih večerih v vasi na Kras ali v Breg, je lahko občutil, kako živo in pristno je zanimanje za mednarodni zbor partizanov v Bazovici. V prosvetnih društvih, v prosvetnih domovih, pa tudi v gostilnah se križajo zmenki, vabila, organizacija skupin za kioske, godb, zborov, čiščenje in olepšanje vasi, zbiranje materiala, kopanje jarkov ali postavljanje, odra.

Nekoč smo mislili, da je taka živahna zavzetost zamrla od let po petinštiridesetem. Tedaj je bilo navdušenje, ki je splahnelo.

Zborovanje partizanov v Bazovici ni samo priložnost za srečanje bivših soborcev, temveč borbeni tabor ljudi, ki se še danes borijo za poln doseg ciljev odporništva. Za mir med narodi:

kdo naj čuti lepše in neposrednejše potrebo po pravem miru, v svobodi in neodvisnosti vsakega naroda, če ne partizan? Za družbeno pravičnost: večina partizanov je delavskega ali kmečkega stanu, in od zdavnaj je bila njih borba tudi borba za kruh, zemljo in pravico. Za socializem? Da, socializem. Za takojšnje priznanje kvalifikacije «borca»: nesramno je, da tudi današnja vlada odreka tem ljudem tako osnovno priznanje, ko hkrati odlikuje črnosrajčnike (pomnimo samo Farinaccija, pred nekaj tedni). Za pravice slovenske narodnosti: v boju se je skovalo bratstvo med tuživečima narodoma, pred katerim hinavci zapirajo oči. Drugi računajo jih vodijo, ko odrekajo Slovincu pravico, da javno uveljavlja svoj jezik. Benečija. Partiza-

ni to bratstvo goje in branijo z ostrino. Spomnimo se miljskega spomenika!

Bazovski zbor partizanov se bo vršil to poletje, 29. in 30. julja, v času, torej, ko se še ni pomiril gnev, ki ga je v Italiji izzvala nesramno pismo zločinca Rederja Marzabottu. Odločnost, ki kali v spominu tisočerihih žrtev se ni dala omehčati. Protifašizem v Italiji živi, se obnavlja v novih okoliščinah, v novem svetu.

Pripravlja se veličastno zborovanje. In sredi vrveža sem moral poiskati koga, ki naj bi me podrobneje poučil o zadnjih dosežkih. Stopil sem do enega izmed organizatorjev. Svečano sem mu obljubil, da ne bom omenil njegovega imena.

«Nočem, da bi se me omenjalo. Kajti vse kar se dela je plod skupnega truda. Posameznik ne pomeni nič. Vsi delamo in če hočeš objavi imena vseh štiristo tovarišev, ki se vsak dan žrtvujejo. V odboru ANPI, med umetniki, med strokovnjaki, gostilničarji, odgovornimi za nabiralno akcijo, organizatorji kulturnega programa, zborovodji, godbeniki, pevci, kopači, intendanti... Sestnajst vasi je sprejelo šestnajst kioskov. Stiri izmene po šest ljudi. In še in še.»

«Zbor ni izzval navdušenega zanimanja samo pri nas, temveč tudi drugod. V Ajdovščini so nas zaprosili za plakate. Obljubili so, da jih bodo nalepili tja do Boyca in še naprej. Sami bodo organizirali avtobus. Svoj prihod so najavile organizacije iz Kopra, čigar delegacijo sestavlja pet voditeljev ZB, med njimi Tone Ukmar, voditelj Rezistence v Liguriji in častni meščan Genove. Nadalje delegacije iz Izole, Pirana, Sežane, Postojne, Bistrice. Iz Ljubljane bo prispela delegacija Zveze horcev Slovenije, ki jo vodi tov. Fran Leskošek - Luka. In končno, tudi iz dežele Furlanije Julijske krajin... Da o tistih, ki bodo prišli z lasnim vozilom sploh ne govorimo.»

Kaj pa program? V soboto, 29. ož 18. uri bo otvoritev slikarske razstave na partizanske teme. Igrale bodo godbe na pihala iz Trebč, Proseka in Nabrežine. Te bodo nastopile tudi na prireditvenem prostoru, ki bo na planiavi, ob cesti, ki pelje v Lipico. Istega večera bosta neta tudi zborpartizanov iz mesta Reggio Emilia in zbor prosvetnega društva «Lina» iz Bazovice.

Zhor iz Emilie je zbor tamkajšnjih garibaldinskih brigad. Slovijo kot eden najbolj pristnih partizanskih zborov v Italiji. Predstavil bo program italijanskih partizanskih pesmi, poleg teh na še nekaj narodnih pesmi, pesmi na socialno - politično temo. končno pa še nekaj pesmi «nove»

STOJAN SPETIČ

(Nadaljevanje na 4. strani)

Dokument gospodarske komisije tržaške federacije KPI

Proti špekulacijam in gradnji novih naselij na področju industrijskega pristanišča

Gospodarska komisija tržaške federacije KPI je skupaj s tovariši iz dolinske in miljske občine razpravljala o perečih krajevnih vprašanjih. Po razpravi je bilo objavljeno poročilo, v katerem je rečeno:

«Potek mednarodnega tržaškega veleesjma, zlasti pa posledice vojnege spopada na Srednjem vzhodu še enkrat kažejo kako slab je gospodarski položaj na Tržaškem.

Stranke levega centra, ki upravljajo tržaško občino in pokrajino, in v prvi vrsti demokristjanska stranka, niso bile sposobne izdelati ustrezne linije za demokratični gospodarski razvoj. Te stranke so se odpovedale vlogi, ki bi jo bile morale imeti. Še hujša pa je odgovornost istih strank v deželni svet. Deželni svet ni pristopil k reševanju vprašanj, ki se tičejo razvoja mednarodnega emporija, kakršen je Trst. Zaradi tega ni prišlo do zgraditve potrebnih infrastruktur. Vojaške služnosti v deželi še vedno zavirajo gospodarski razvoj. Vladajoče stranke so slepo pokorne politiki NATO ter dopuščajo pritisk finančnikov in industrijalcev. Medtem ko so krajevne ustanove, deželna ustanova in vlada zanemarjale svoje naloge glede Trsta in njegovega prebivalstva, so imele italijanske in tuje monopolistične skupine prosto pot, so lahko delovale, ne meneč se za interese prebivalstva ter so pri tem bile deležne tudi olajšav in privilegijev. Ter skupine ogrožajo tudi to, kar predvideva tržaška pristaniška ustanova, ki je

bila pred kratkim uzakonjena. Ni bil uresničen učinkovit načrt za gospodarski razvoj, niso bile upoštevane zahteve po urbanistični programaciji, pač pa je bila prizadeta industrija z državno udeležbo, zmanjšano javno področje trgovinskega pristanišča, industrijalizacija pa se je razvijala z zakasnitvijo, na neorganiziran način. Ni bil upoštevan problem zaposlitve, ne zaustavljena emigracija. In v takem položaju se širijo gesla o takoimenovanem «velikem Trstu», gesla, ki imajo namen prikrivati javnemu mnenju destruktiven značaj vladne politike glede Trsta in dežele. Naf-tovod ne zaposluje domače delovne sile.

Tržaški komunisti menijo, da zahteve mesta nalagajo vsem političnim silam potrebno po formuliranju jasnih stališč, zato da se prepreči konfuzija, da se ne zapade v demagogijo. Komunisti menijo, da je temeljni pogoj za obnovo in razvoj tržaškega področja nova usmeritev italijanske zunanje politike, ki naj bo politika miru. Nadalje menijo, da je potrebna revizija dogovorov, ki favorizirajo pristanišča v Nemški zvezni republiki ter škoduje tržaškemu emporiju. Prav tako je potrebna demokratična programacija, ki naj upošteva zgodovinsko vlogo mesta in dežele ter valorizira njune energije in zemljepisno lego. Komunisti so se zavzemali in se bodo zavzemali tudi v bodoče za krepitev državnih podjetij. Toda področje

industrijskega pristanišča naj se širi samo pod določeni pogoji. Področja, ki prihajajo v poštev za industrijsko pristanišče ne smejo pod nobenim pogojem služiti za razne špekulacije in za gradnjo novih naselij. V novih industrijskih obratih mora biti mesto za domačo delovno silo. Novih industrijskih podjetij se ne sme ustanavljati nenarčno, ne v interesu posameznikov temveč v splošnem interesu. Razne ugodnosti, ki jih daje industrijsko področje, naj dobe podjetja, ki jamčijo zaposlitev domače delovne sile, podjetjem, ki pravice delavcev spoštujejo in upoštevajo zadevne zakone. Razlaščenje se mora rešiti na poštenih osnovi, zamljišča se mora odkupiti po ustreznih cenah in pri tem mora biti upoštevana tudi beseda krajevnih, predvsem občinskih uprav.

Tržaški komunisti odklanjajo, tako kot so odklonili vsi tržaški delavci in njihove sindikalne organizacije, takoimenovani načrt CIPE ter poudarjajo, da so obstoječa podjetja z državno udeležbo nena-domestljiva.

Ladjedelnica Sv. Marka mora ša naprej graditi ladje vseh vrst in podjetje «Grandi Motori» ne sme onemogočiti dejavnosti Tovarne strojev.

Takoimenovani «Evropski center za sadje in povrtino» je sprejemljiv samo pod pogojem, da ne bo služil konistim monopolov in da bo prispeval k razvoju mednarodnega prometa v tržaškem pristanišču.

Mednarodna konferenca mirovnih organizacij

Nadaljevati skupna prizadevanja za mir

«Ameriški imperialisti so nam prizadejali ogromno gorja. Toda mi ne sovražimo ameriškega naroda». S temi besedami je predstavnik Vietnama končal svoj govor na skupnem zborovanju vseh mirovnih gibanj sveta v Stockholmu. Delegati ameriških mirovnih organizacij so pohiteli k vietnamski delegaciji in se ob navdušenem ploskanju vseh udeležencev dolgo objemali z Vietnamci.

«Zagotavljamo vam, dragi Vietnamci, da bomo storili vse, kar je v naših močeh, da bi naša država že enkrat prenehala z umazano vojno», je ob zaključku dejal vodja delegacije ameriških mirovnih organizacij. «Upajmo», je dodal, «da bo nastopil dan, ko bodo Američani odhajali v Vietnam kot turisti in ne kot agresorji». In vodja vietnamske delegacije je odvrnil: «Tudi mi bi želeli, da bi naši turisti obiskovali vašo deželo».

Ta dan je seveda še zelo daleč. Tega se najbolj zavedajo sami Vietnamci, ki so na stockholmski konferenci poudarili, da se bodo borili toliko časa, dokler si ne bodo zagotovili popolne neodvisnosti in svojih pravic. «Če to treba, se bomo borili še deset ali celo dvajset let. Za nas sta svoboda in neodvisnost vprašanje našega narodnega obstoja. Zato se motijo ameriški agresorji, če mislijo, da bodo zlomili našo voljo».

Tako piše Jože Smole v sestavku o konferenci mirovnih gibanj, ki je bila v Stockholmu. V sestavku, ki je bil objavljen v ljubljanskem «Delu», je dalje dečeno:

Skoraj vsi udeleženci konference za mir v Vietnamu so bili mnenja, da zaenkrat še ni nobenih znakov o resnejših spremembah v politiki ameriške vlade. Od časa do časa Washington sicer govori o «potrebi mirne rešitve», toda pri tem ne misli resno. Takšne izjave so propagandističnega značaja in so namenjene svetovni javnosti, ki vse bolj kritizira obnašanje ZDA. Vse kaže, da bo Pentagon poslal nove čete v Vietnam. Ogromni ameriški intervencijski korpus, ki šteje 476.000 mož, ni kos nalogam, ki mu jih je postavila ameriška vlada. Proti silam te fronte, ki po ameriških uradnih cenitvah ne presegajo 240.000 mož, je danes angažirano v Južnem Vietnamu skoraj milijon vojakov in oficirjev (50.000 iz Avstralije, Južne Koreje, Filipinov in Novega Zelanda ter 500.000 plačancev Kyjevega režima). K tej zares ogromni kopenski oboroženi sili je treba prišteti še enote ameriškega vojnega ladjevja in letalstva. Vietnamci trdijo, da je v operacijah angažirano posredno in neposredno skoraj 60 odstotkov ameriškega vojnega letalstva in 40 odstotkov ameriške voine mornarice. Trinajst od sedemnajstih letalonosilk je v južno-kitaškem morju. Ameriška letala z letališč na Tajskem in z letalonosilk vržejo mesečno na Vietnam trikrat večjo tonazo bomb kot so jo ZDA za ves čas druge svetovne vojne vrgle na Nemčijo...

Vietnamci so povedali, da je Pentagon že izdelal načrt za sistematično bombardiranje jezov in celotnega namakalnega sistema v Severnem Vietnamu. Ta načrt namerava uresničiti v deževnem obdobju in na ta način povzročiti katastrofalno povodenj, ki naj bi uničila celotni kmetijski pridelek. Predstavniki mirovnih organizacij iz 64 držav, ki so sodelovali na stockholmski konferenci, so se za-

vezali, da bodo mobilizirali javnost in zahtevali od svojih vlad, naj protestirajo v Washingtonu.

Glavni rezultati konference za mir v Vietnamu se bodo v kratkem pokazali v skupnih nastopih mirovnih organizacij. Sklenjeno je bilo, naj bi 20. julija, ob obletnici ženevskih sporazumov, organizirali v vseh državah akcije solidarnosti z bojem vietnamskega naroda. Prav tako so priporočili vsem mirovnim gibanjem, naj 21. oktobra, ko bodo demonstracije v Washingtonu, podprejo na ustrezen način prizadevanja ameriških mirovnih organizacij za spremembo ameriške politike.

Konferenca v Stockholmu je bila doslej največja manifestacija volje vseh delov mirovnega gibanja za skupno borbo proti ameriški agresiji. Skoraj povsem je odpravljeno nezaupanje, ki je leta in leta obremenjevalo odnose ne samo med Svetovnim svetom za mir in Mednarodno konferenco za razorožitev in mir, temveč tudi med starimi pacifističnimi organizacijami in novimi borbenimi mirovnimi gibanji. Prvič se je zgodilo, da so se takšne konference udeležili predstavniki vseh dvaindvajsetih mednarodnih mirovnih organizacij, kar praktično pomeni, da je bilo v Stockholmu zares zastopano vse, kar ima neko veljavo v današnjem mirovnem gibanju. Zlasti pa je pomembno, da ni ostalo samo pri izjavah. Sklenili so, da je treba nadaljevati s skupnimi prizadevanji in so zato tudi ustanovili stalen skupni odbor.

V komisijah in delovnih skupinah so živo razpravljali tudi o vlogi južnovietnamske Osvobodilne fronte. Nihče ni zanikal dejstva, da rešitve vietnamskega problema ni brez enakopravne udeležbe Fronte. Toda nekateri delegati niso povsem soglašali z mnenjem, da je Osvobodilna fronta edini predstavnik ljudstva Južnega Vietnama. Predlagali so, da bi v resoluciji zapisali ohlapnejše formulacije. S takšnimi stališči pa se večina na konferenci ni strinjala in je podpirala zahtevo predstavnikov južnovietnamske Fronte, da je v dokumentih treba jasno poudariti, da je Fronta edini predstavnik Južnega Vietnama. To je sedaj zapisano tudi v apelu stockholmske konference, v katerem je med drugih zahteva o brezpogojnem prenehanju bombardiranja Severnega Vietnama in o umiku ameriških čet iz Južnega Vietnama. Na zaključni plenarni seji konference je od skupno 400 delegatov samo 6 glasovalo proti takšnemu apelu, 7 pa se jih je vzdržalo. To seveda še ne pomeni, da se vse ameriške, britanske in zahodnoevropske mirovne organizacije, ki se iskreno borijo proti ameriški agresiji v Vietnamu, zavzemajo tudi za zmago južnovietnamske Fronte.

Junaštvo vietnamskih partizanov

Ameriški agresorji v Vietnamu so pretekli teden utrpeli velike izgube. Vietnamski partizani so jih presenetili s ploho raket. Pri napadu na veliko ameriško vojaško postojanko Da Nang je bilo uničenih 42 letal.

Kljub temu, da je v Južnem Vietnamu toliko ameriških in drugih najetih vojakov, kljub temu, da so njihove okupacijske mreže razpredene po vsej deželi, so partizani pripravili raketno odstrelišče, oddaljeno komaj 10 km od velike ameriške postojanke.

Toda to ni bil edini junaški podvig v zadnjem tednu. 12. julija so partizani napadli dve ameriški četi blizu Pleikuta. V bitki je padlo nad dvesto ameriških vojakov. Isti dan je bilo sestreljenih več ameriških helikopterjev in letal.

Severnovietnamska časopisna agencija je javila, da je bilo doslej sestreljenih nad ozemljem Demokratične vietnamske republike 2096 ameriških letal.

ZDA pošiljajo nove čete v Vietnam. Državni tajnik za obrambo Mc Namara, je pred kratkim izjavil, da bodo poslali nadaljnjih 200.000 vojakov na vietnamska bojišča. Ameriški poveljnik v Vietnamu pa je izjavil, da bodo z novimi vojaškimi ojačani spet lahko dobili v roke vojaško pobudo v vojskovanju proti osvobodilni fronti.

Mc Namara je napovedal, da bodo že v prihodnjih treh mesecih poslali v Vietnam od 20 do 30 tisoč ameriških vojakov ter dodal, da to ni še všteto v dolgoročni program,

V Vietnamu se odloča usoda narodov

Veliki francoski pisatelj-humanist Sartre je v intervjuju za beograjski časopis NIN v zvezi z nedavnim vojnim spopadom na Srednjem vzhodu med drugim dejal tudi naslednje:

«Reči moram, da sem dneve, ko je divjala izraelsko-arabska vojna preživel sila vznemirjen. Zapisal sem, da ne moremo tega doživljati, ne da bi nas bolelo srce, ker so Zidje naši bratje, in ker smo, začeni z njihovim preganjanjem leta 1940, spoznali, kaj pomeni biti Zid v družbi, v katero se nismo vključili, kakor se je to zgodilo v Franciji. In ker se naš boj proti rasizmu začena z bojem za zaščito Zidov na eni strani, na drugi pa nas vežejo z Arabci bojne vezi, kakor smo to globoko občutili od trenutka, ko smo se jim pridružili in zahtevali neodvisnost Alžirije, so tudi Arabci naši bratje».

Po mojem mnenju sta dve stvari, ki ju je absolutno treba priznati: ena je suverenost Izraela, vzpostavljena leta 1947 v Združenih narodih, mimogrede rečeno, s privolitvijo Sovjetske zveze, druga pa je popolna pravica Palestincev, da se vrnejo k svojim ognjiščem. Ti dve načeli, pa naj sta na prvi pogled videti še tako protislovni, sta načeli glede katerih ne more priti do nobene sprave.

Mislim, da se mora palestinsko ljudstvo vrniti na svojo zemljo, do katere ima temeljno pravico, na

drugi strani pa ne bi smeli izraelske države kot takšne fizično uničiti. To sta torej pglavitna pogoja, ki ju imam za nujno potrebna za kakršnakoli pogajanja. Čimprej se Izrael vrne na prejšnje položaje, to pomeni na prejšnje meje, tem prej bo izgubil pogum za vsakršno aneksionistično težnjo. Zda se bojim, da so moji prijatelji, ki predstavljajo izraelsko levico, spričo triumfa vojaških in aneksionističnih elementov izgubili razsodnost, kajti v tem trenutku mislim, da očitno obstaja v Izraelu težnja, da se ljudje opredele za zmagovalce. Bojim se nacionalizma...».

Na vprašanje: «Ali ni z izraelsko-arabsko vojno dokaj zanemarjena vojna v Vietnamu?» je Sartre odgovoril:

«To je sramota. Spominjam se, da je 'Monde' neki dan posvetil vietnamski vojni samo en stolpec na deveti strani, medtem ko je bilo prvih osem strani posvečenih spopadu na Srednjem vzhodu. Ne smemo pozabljati, da so Američani, medtem ko se je bil boj na Srednjem vzhodu, nadaljevali bombardirati prestolnico Hanoi in da je nova preroga bomb pokrila Vietnam. Nemogoče je torej pozabiti na to, pa naj bo vprašanje Srednjega vzhoda še tako nujno, kajti po mojem mnenju, je vrhunski problem zdaj spopad v Vietnamu. Spopad imperializma in neodvisnih narodov. Prav v Vietnamu se odloča usoda narodov».

Srednji vzhod in „lokalne vojne“

Kriza na Bližnjem vzhodu, ki so jo povzročili premišljeni in surovi napadi reakcije na neodvisnost in nedotakljivost arabskih držav — natančneje povedano, popolnoma vojaška komponenta te zarote, ki je našla svoj odsev v vojnih operacijah izraelske armade, je znova spodbudila razmišljanja, ocene in analize o možnostih ter značaju «lokalnih vojn». Oboroženi boji niso trajali dolgo, v njih niso neposredno sodelovale vojaške sile drugih držav (čeprav je to, kar zadeva eno izmed vojskujočih se strank, deloma vrašljivo), boji se zaradi intervencije Varnostnega sveta niso razširili še na druga ozemlja, marveč so se začeli in končali na območju treh izraelskih sosedov. Spričo tega se nam zdi, da sklepa, jo o tem, da so «lokalne» vojne, vodene z omejenimi smotri in sredstvi, ne samo možno, marveč tudi (čeprav tega ne povedo nikjer odkrito) dobrodošlo sredstvo za reševanje posameznih mednarodnih protislovij. To nam najlepše kaže vedenje Združenih držav Amerike. Izraela in deloma tudi nekaterih drugih zahodnih držav. Lete zdaj, po ustavitvi bojev, zastopajo stališče, da je morebiten umik agresorja na izhodiščne postojanke lahko samo posledica pogovorov, kar ne pomeni nič drugega kot to, da

se vsiljevanje lastne volje drugim z uporabo orožja in sile načeloma legalizira kot sestavni del mednarodne pravne ureditve.

Takoj moramo povedati, da izvira teorija o možnosti in primernosti «lokalnih» vojn od ameriških vojaških strokovnjakov. Ti so v okoliščinah jedrskega ravnotežja, ki je ena izmed pglavitnih ovir za splošni vojni spopad, iskali in našli način, da so za ameriško silo odkrili praktično uporabo, ne da bi hkrati povzročili jedrsko katastrofo. Poznavalci razmer na tem področju trdijo — v ZDA to pogosto tudi poudarjajo z neprikritim zadovoljstvom, da je doslej ameriško vojaško načrtovanje tako stopnjo, da razpolaga za vsako pričakovano situacijo s široko skalo «odgovorov»; ti računajo samo s klasičnim orožjem in operacijami, ki jih kot celoto označujejo s «posrednim nastopanjem».

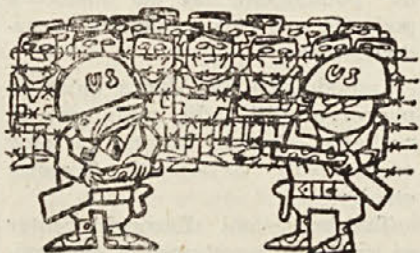
Združene države Amerike, ki se naslanjajo na te in take ocene, na velikanski arzenal oborožitve, ustvarjen v zadnjih dveh desetletjih, na vojaška oporišča širom po zemeljski kroglji in na vojno brodoge, razvrščeno po širinah oceanov, so začele to doktrino uporabljati tudi v praksi. Naravno dopolnilo tega mehanizma, ki naj bi zagotavljal ameriško nadoblast na svetu, so sredstva gospodarske moči in pritiska ter v zadnjih letih vse pogostejše tudi uporaba najzahrbtnejših metod z izvedbo različnih uspešnih ali neuspešnih notranjih prevratov, kriz, vojaških udarov in udarcev v Latinski Ameriki, Afriki, Aziji ter od nedavna tudi v Evropi. Vse jasneje postaja, da uporabljajo Združene države Amerike kot gospodarsko in vojaško najmočnejša kapitalistična in neokolonialna sila vsa ta sredstva, da bi onemogočile, da se na območjih novo osvobojenih držav utrdi politika neodvisnosti, naprednega notranjega razvoja. Vtem ko v neki državi samo organizirajo najbolj

reakcionarne družbene sile, ki prevzamejo oblast največkrat z vojaškim udarom (če sta bili politični in gospodarski pritisk neučinkovita), pa se v drugih primerih zatečejo k odkriti uporabi sile in orožja bodisi lastnega bodisi zavezniškega. Tako je tudi prišlo do vrste vojaških intervencij, od katerih so nekatere prerasle v «lokalne» vojne, n. pr. v Vietnamu. To jasno opozarja, da gre samo za eno izmed sredstev, ki jih uporabljajo, da si podrede tiste novo osvobojene države, ki so se odločile za pot krepitve neodvisnosti.

To, da so ti in drugi podobni spopadi z vojaškega stališča ostali lokalni, niti najmanj ne pomeni, da so po svojem političnem smislu in posledicah bili in ostali lokalni. S stališča miru na svetu, pravice do neodvisnosti in svobode, mirolnega reševanja spornih vprašanj — pomeni vsaka izmed «lokalnih» vojn kot člen v enotni politiki, v bistvu rušenje svetovnega miru ne glede na to in kljub temu, da ti spopadi niso pripeljali do splošnega vojaškega in zlasti jedrskega napada. Tu ne gre samo za to, da so v spopade politično vpletene, bolj ali manj, tako ali drugače, vse države (čeprav niso angažirale svojih oboroženih sil), marveč gre za to, da «lokalna» vojna že s svojo pojavno in trajanjem ustvarja taka razdoloženja, apetite in odnose, da «ak ali podobno, spet samo «lokalen» spopad postaja ne samo možen, marveč, tako se zdi, tudi vse bolj negiben».

Razen tega je značilno, da poteka vse te baje lokalne vojne izključno na območju «tretjega sveta», torej proti tistim državam in narodom, ki so našli po pridobitvi neodvisnosti svoj prvenstveni interes v krepitvi miru in koeksistenci: ker lahko samo ob takih okoliščinah pridobljeno svobodo uporabijo za mirno ustvarjalno delo, da bi čimprej odpravili posledice

(Nadaljevanje na 3. strani)

«Mi branimo Vietnam pred komunistično nevarnostjo».

«Vietnamsko ljudstvo je za nami».

Umril je pesnik Alojz Gradnik

14. julija je umrl slovenski pesnik Alojz Gradnik. Dosegel je častljivo starost 85 let. Pokojni je bil rojen v Medani v Brdih. Gimnazijo je študiral v Gorici, pravo pa na Dunaju. Kot sodnik je služboval v raznih istrskih mestih, v Trziču, Gradiški, Tolminu, Cerknem in v Gorici. Po odhodu s Primorske je služboval na zunanjem ministrstvu v Beogradu, nekaj let pa je bil član vrhovnega sodišča v Zagrebu. Kot upokojenec je živel v Ljubljani.

Pesmi je začel pisati ko je bil še študent v Gorici. Objavljal jih je v raznih mladinskih listih, kasneje pa v vodilnih slovenskih revijah. Prva pesniška zbirka njegovih del pa izšla leta 1916.

Jože Snoj je o liku pesnika in o njegovih delih v ljubljanskem »Delu« zapisal:

«S pesnikom Alojzom Gradnikom je presahnil zadnji veliki

Radijska postaja Trst «A» bo v nedeljo, 13. t. m. ob 19,30. počastila spomin pesnika Alojza Gradnika s posebno oddajo, katera bo vsebovala tudi magnetofonske posnetke pokojnikovih avtobiografskih izjav.

val tiste slovenske poezije, ki je bruhal na dan iz prelomnih plasti devetnajstega in dvajsetega stoletja in doživela ravno z umrlim svoj najdaljši dnevni tok. Čeprav je Gradnikova poezija poniknila morda že pred leti in šla vsa, kot zaokrožena in dodelana klasika, iskat, tistih praglobin, o katerih je pesnik slutil in za katere je veroval, da vodijo človeškega duha v večni obtok, je njegova od boleznij izkušena struga šele sedaj zbrisana z zemljevida živih.

Petinosemdeset letnic je zarezanih v njene bregove in med njimi so take, ki jim smemo po formalni plati pripisati večji pomen. To so letnice izida njegovih izvršnih pesniških zbirk, da o brezštevilnih prepisnih tujih avtorjev v kratki sapi ne bomo govorili: 1916 - Padajoče zvezde, 1922 - Pot bolesti, 1926 - De profundis, 1932 - Svetle samote, antologija, 1938 - Večni studenci, 1940 - Zlate lestve, 1944 - Pojoča kri, 1944 - Pesmi o Maji, 1953 - Primorske pesmi, izbor, 1954 - Harfa v vetru, izbor, 1962 - Eros Tanatos, izbor, 1964 - Izbrane pesmi, 1964 - Selected Poems. In med temi mejniki, na teh kantonih, olimpijsko mirne in skladne postave pesnikov, ki jim je Gradnik vmes v prevodih neutrudno posojal svojo slovensko pesniško liro: Njegoš, Mažuranič, Kranjčević, Radičević, Dante, Michelangelo, Petrarca, Foscolo, Leopardi, Barret-Browning, Tagore, Lorca, Omar Hajam, nemški Prešeren in drugi.

O Gradniku, ki ga je neusmiljeno dosledno prizadevanje po kolikor mogoče natančnem in dovršenem formuliranju vsebine očitno postavilo v pravniški stan in se ob njem še oplajalo, pravijo, da je zvenel na dve struni, ljubezen in smrt, pa naj je izpovedoval sebe samega ali sebe v svojem briškem in občesloveskem občestvu, skozi zgodovino in skozi prelomne polpretekle čase. Tudi pesnik sam je iskal vzroke svoji usodni zapisanosti silam sveta in silam onostranskega, ki so mu trdo lepoto zemlje sproti in nenehno spreminjale v brhek alabaster spiritualnega in narobe, vsa duhovna vshičenja v željo čutov je, kot umetnik, mukoma, notranje krčevito in zasekano obvladoval v svoji z metrumom, logosom in etosom ukročni pesniški ekspresiji.

V nedeljo popolne so Gradnika pokopali v Medani. Pogreba se je udeležila velika množica, med katero so bili tudi predstavniki slovenske vlade, krajevnih oblasti in številni javni delavci. Med udeleženci je bilo tudi mnogo naših rojakov s Tržaškega in Goriškega. Slovenska kulturno gospodarska zveza iz Trsta in Slovenska prosvetna zveza sta na pogreb poslali svoji zastopstvi. Ob odprtem grobu je bilo več govorov. Govorila sta tudi pisatelj France Bevk in dr. Andrej Budal iz Trsta.

Bratsko srečanje v Ajdovščini

**Uspelo gostovanje
pevcev, godbenikov
in športnikov iz Trebč**

«Tako uspelega in prisrčnega praznika, kot je današnji, že dolgo ni bilo v Ajdovščini». Tako je poudaril prof. Pavšič v nedeljo, 9. julija, ko je zaključil veliko prireditev, na kateri so sodelovali pevci, godbeniki in športniki iz Trebč in Ajdovščine.

Res je bilo tako. Prireditve, za katero je vladalo veliko zanimanje, je razgibala prestolnico Vipavske doline, in Trebče so se tistega dne dejansko preselile v Ajdovščino.

O tej prireditvi se je že svojčas mnogo govorilo. Nanjo so se zlasti naši tovariši v Trebčah s posebno vneto pripravljali.

Kot je znano so septembra lani, ko so Trebenci proslavljali 20-letnico postavitve spomenika padlim vaščanom, nastopili v Trebčah tudi pevci iz Ajdovščine. S tem gostovanjem so bili naši Trebenci izredno po-

čaščeni. In takrat so se dogovorili, da bodo letos svojim gostom vrnil obisk. No, v nedeljo so Trebenci svojo obljubo izpolnili.

Ko je v prvih popoldanskih urah krenila kolona avtomobilov (bilo jih je nad 40) in avtobusa iz Trebč je bilo lepo vreme, toda že v Sežani se je bilo treba ustaviti zaradi hude nevihte. Sicer pa je bil kratek postanek v Sežani v načrtu. Tam so namreč člani bivšega akademskega društva »Balkan« iz Trsta imeli svoje slavje. Proslavljali so 60-letnico ustanovitve svojega društva (ki je bilo, kot vsa slovenska društva, razpuščeno za časa fašizma). Trebenska godba je na čast slavljancem zagrala nekaj komadov. Zares nepričakovano presenečenje. Proletarske Trebče so počastile slovenske akademike.

Drugo presenečenje je bilo v Kobdilju. Kolona vozil se je usta-

vila sredi vasice, godba je zagrala in pevci so zapeli. Domačini si niso znali raztolmačiti tega nenavadnega obiska.

Cesta proti Vipavi je bila silno razorana od ravnokar končanega naliva. Ob robu ceste so bili kupi toče, ki je uro prej uničila ves pridelek, zlasti pri Mančah. Zalosten pogled.

Končno je kolona dospela do Vipave. Zopet krajši postanek. Godba je igrala na dvorišču mestne restavracije.

Točno ob določeni uri se je zopet formirala kolona ter krenila proti cilju. Hladno je bilo in še vedno je rosilo. Bali smo se, da bo praznik skaljen ali celo onemogočen. Toda kljub temu je bilo veselo razpoloženje.

Ob petih smo bili na cilju. Na mestu, ki je bilo določeno za parkiranje, je svoje goste pričakala mladinska godba iz Ajdovščine. Pozdravi, dobrodošlice, razgovori. Zares bratsko srečanje.

Zopet se je formiral sprevod. Na čelu je stopala trebenska godba. Na glavnem trgu v Ajdovščini je bil pripravljen uradni sprejem. Pred mikrofonom je stopil tov. Batagelj, predsednik občinskega odbora Socialistične zveze iz Ajdovščine ter med drugim poudaril: »Veseli smo tega srečanja, ne le za to, da bi se spoznali z našimi rojaki, ki žive onstran meje, temveč tudi za to, da bi utrdili naše zveze in sodelovanje, zlasti na kulturnem in športnem področju, posebno pa — in to je najvažnejše — da bi utrdili medsebojne odnose ter sodelovanje, najboljšo sredstvo za aktivno sožitje in mir na svetu«.

Sledilo je prijateljsko nogometno srečanje med ekipama trebenskega »Primorca« in ajdovskega »Primorja«. Tekma je bila nanorna, saj je bilo igrišče podobno mlaki in pihala je tudi močna burja. Toda veselja ni manjkalo, za kar je skrbela tudi trebenska godba, je igrala na tribuni. Izid tekme je bil 2:2.

Končno je prišel na vrsto glavni del prireditve: nastop pevskega zborov in godb iz Trebč in Ajdovščine. Pogled na vrt »Primorja« je bil čudovit. Povsod je bila gneča. To je bil dokaz, da je za prireditve vladalo največje zanimanje.

Na oder se prvi stopili pevci iz Trebč, pred odrom pa je bila zbrana mladinska godba iz Ajdovščine. Še preden je začel koncert je stopil na oder predsednik občinskega odbora Socialistične zveze iz Ajdovščine ter še enkrat

(Nadaljevanje na 4. strani)

Bratsko srečanje v Ajdovščini. Sp rejem v mestu, kjer je bila ustanovljena prva, slovenska vlada.

Risarski natečaj v počastitev 50-letnice oktobrske revolucije

Združenje za kulturne stike s Sovjetsko zvezo je razpisalo natečaj za otroške risbe. Natečaja se lahko udeleže otroci od 3. do 14. leta starosti. Natečaj spada v okvir proslav ob 50-letnici oktobrske socialistične revolucije.

V pismu, ki ga je omenjeno združenje objavilo, je med drugim rečeno:

«Prav kakor ljudje tudi dežele slavijo svoj rojstni dan. Sovjetski zvezi je sedaj 50 let.

Zadovoljni bi bili, če bi vas mogli povabiti v Sovjetsko zvezo, ker pa je to nemogoče, vas vabimo, da pošljete tja svoje risbe.

Narišite, kako si predstavljate svoje sovjetske sovrstnike, njih igre, njihove domove.

Prav gotovo poznate Sovjetsko zvezo iz filmov, slik, pripovedi. Gotovo ste slišali govoriti o sovjetskih mestih, o tamkajšnjih rekah in morjih, o življenju in delu sovjetskih državljanov, o Moskvi.

Morda ste brali pravljice. Poznate sovjetske športnike in umetnike. Prav gotovo ste slišali govoriti o sovjetskih kozmonavtih in o njihovih velikih podvigih.

Karkoli boste narisali bodo v Sovjetski zvezi radi sprejeli. V Moskvi je velika palača: Dom prijaj-

teljstva. Ta dom je vedno odprt prijateljem iz vsega sveta. V njegovih dvoranah bodo razobešene risbe in slike, ki jih boste poslali».

Risbe je izročiti na sedežu Združenja za kulturne stike s Sovjetsko zvezo, ki ima svoj sedež v Trstu - U. San Nicolò 11, do 15. septembra letos.

Prijateljsko nogometno srečanje med ekipama »Primorca« iz Trebč in »Primorja« iz Ajdovščine. Izid tekme je bil 2:2.

Pogreba pesnika Gradnika se je udeležilo tudi mnogo Slovencev iz Trsta in Gorice. SKGZ in SPZ sta na pogreb poslali odposlanstvi. V imenu zamejskih Slovencev se je od pokojnega pesnika poslovil književnik Andrej Budal.

Srednji vzhod

(Nadaljevanje z 2. strani)

kolonialne preteklosti. Mar to ne pomeni da je strategija »lokalnih« vojn in drugih ustreznih sredstev naperjena proti tistim državam in silam, ki so po svojem naravnem položaju, političnem in gospodarskem interesu, čeprav ne tudi po materialni moči, ena izmed najpomembnejših opor miru in koeksistence? In končno se spričo dejstva, da v okoliščinah miru in mednarodnega sodelovanja pospešeno napredujejo sicer nujne socialne in politične preobrazbe na svetu — vsiljuje tudi sklep, da so »lokalne« vojne, ne glede na to, kje na svetu jih začnemo in ne glede na to, da so po svojih vojaških obeležjih omejene — v bistvu usmerjene k temu, da zavirajo omenjene spremembe, da se ohrani in obnovi gospostvo velikih sil in da se zaustavi splošni družbeni napredek na svetu.

V spomin

Preteklo je eno leto odkar je umrl tov. Rudi Wilhelm z Opčin. V počastitev njegovega spomina daruje Marija Wilhelm 2.000 lir za sklad »Delav«.

Iz goriške pokrajine

Razgovor z županom doberdobske občine

Že večkrat smo v našem listu pisali o zadevah doberdobske občine. Posebno nas je zanimala dejavnost občinskega odbora. Minili sta dobri dve leti odkar je bil na listi Očinske enotnosti že tretjič izvoljen za župana tov. Andrej Jarc. Z njim smo imeli kratke razgovore o javnih delih, ki so bila na programu omenjene liste na zadnjih upravnih volitvah. Dobršen del programa je bil že izpolnjen, nekatera dela so že v teku in bodo kmalu dokončana, druga pa bodo dovršena v bližnji prihodnosti. Nekaj del pa je bilo že dovršenih, čeprav jih program liste Občinske enotnosti ni predvideval.

Da si bodo bralci ustvarili točno sliko, bomo obravnavali na kratko vsako točko, ki jo vsebuje ta program.

V političnem programu naše liste Občinske enotnosti je bilo predvsem poudarjeno, da se bo občinska uprava borila za to, da se prizna prispevek žrtev in krvi, ki ga je dalo slovensko ljudstvo v boju proti fašizmu in nacizmu. Prav zaradi prizadevanja upravne odbora so bile premagane razne ovire, in že letos bodo v Doberdobo zgradili spomenik padlim partizanom. V ta namen je doberdobska uprava nakazala 500.000 lire sekciji ANPI, ki je prevzela pobudo za to delo.

Te dni bo stavbeno podjetje dokončalo z deli za preureditev poslopja stare osnovne šole v Doberdobo. Stavba bo imela še štiri nove učilnice, šolsko ambulanto in jedilnico. Dvorišče je že asfaltirano, centralna ogrevalna naprava je napeljana v vse prostore. Tako bo poslopje doberdobske osnovne šole, ki bo otvoreno meseca septembra, eno najmodernejših na Goriškem.

Težave pa so nastale s popravitvijo osnovne šole v Dolu. Ustrezni načrt je občina že poslala v Rim. Državne oblasti pa so odgovorile, da se bo ta problem rešil, brž, ko bo parlament izglasoval nov zakon o izgradnji šolskih stavb.

Občinska uprava je že zaprosila deželno za prispevek za obnovo javne razsvetljave. Deželni odbornik za javna dela je zagotovil, da bo v kratkem odobren prispevek v znesku 10.700.000 lir.

Nekaj vaških poti je bilo asfaltiranih že lansko leto, letos pa je država nakazala občin 23 milijonov lir. S tem prispevkom bodo krili stroške za asfaltiranje vseh važnejših poti v vaseh doberdobske občine.

Državna ustanova CONI je nakazala 5 milijonov lir za zgraditev športnega igrišča. Rimska vlada pa še ni odobrila načrta. Občina je prosila deželno za prispevek v znesku 5 milijonov lir.

Glede napeljave telefona v Dol, je ministrstvo dalo pozitiven odgovor že pred nekaj leti. Pred nekaj dnevi pa je Rim sporočil, da vlada pa še ni odobrila načrta, in se bo zaradi tega to delo zavleklo.

Za izgradnjo novega pokopališča v Doberdobo je vlada že nakazala 10 milijonov lir in je občina tudi poskrbela za zemljišče. Za ureditev pokopališča v Jamljah pa je občinska uprava že poslala načrt pristojnim deželnim uradom v Trstu, s prošnjo, da ga odobrijo.

Cesta Doberdob-Jamlje (ob jezeru) je bila klasificirana kot turistična (na tretjem mestu) in bo verjetno asfaltirana v prihodnjem

letu. Rimska vlada pa ni še odobrila načrta za asfaltiranje ceste Dol-Palkišče.

Razen dveh del bodo vsa ostala, ki jih je vseboval program liste «Občinske enotnosti» dovršena že v tej upravni dobi. Tako lahko že danes rečemo, da ta program ni demagoški. To potrjuje tudi dejstvo, da je doberdobska občinska uprava že dokončala tudi negatera dela, ki sploh niso bila v tem seznamu. Med ta dela spada občinska knjižnica v Doberdobo, ki je edina v slovenskih občinah na Goriškem. Poleg tega pa je občinska uprava že ugodno rešila še vrsto drugih problemov izven programa. Popravilo občinskega poslopja, za kar je določeno 4 milijone lir, je že v teku. Delo za asfaltiranje ceste nad jezerom je že na dražbi in bo dokončano že v tem letu. Za ureditev kanalizacije v Doberdobo je vlada nakazala 9 milijonov lir, občina pa mora samo še rešiti nekatere probleme birokratskega značaja. Obenem je občina zaprosila deželno vlado za denarne prispevke za otroško igrišče in za popravilo občinske dvorane v Doberdobo.

Umrl je tov. Klavčič

Po dolgi in mučni bolezni je preminul tovariš Silvan Klavčič iz Podgore. Pokojni je aktivno sodeloval v protifašističnih organizacijah in kasneje v partizanski vojski. Bil je tudi zaprt v zloglasnem nacističnem taborišču Buchenwald.

Zeni, bratu Doriju in vsem svojim izrekata goriška federacija in mestna sekcija KPI občuteno sožalje. Temu se pridružuje tudi «Delo».

Zopet nadlegovanje gostov iz Slovenije

Zopet nov zapletljiv v Gradiški, po tistem, na katerega smo že opozorili v prejšnji številki «Delo». Kot za novogoriško nogometno ekipo so karabinjerji zahtevali tudi od vseh članov jeseniškega ansambla «Tone Cufar» osebne dokumente. Tovarišem, ki so se pritožili nad tem nenavadnim ravnanjem, so odgovorili, da izvršujejo «višja navodila». Ni torej pripisati preveliki vnemi kakega policista, temveč, kot smo že sumili, gre za dobro organiziran načrt, ki stremi po tem, da bi se prepričali vse pogostejši odnosi med italijanskih in slovenskim ljudstvom.

Kulturni nastopi in človeški odnosi, ki jih spremljajo, utrjujejo prijateljske vezi med narodoma in pometajo z nerazumevanjem in predsodki, ko še obstajajo. To pa ni po gođu tistim, ki bi radi ohranili v naši pokrajini antagonizem, da bi čezenj uveljavili svojo konservativno in šovinistično politiko.

Skrbi pa nas še največ, da so izvrševalci, če že ne nosilci te politike, policijski organi. O teh je danes že veliko govora, posebno še v zvezi s protustavno zakonodajo, ki bi rada spravila pod policijsko nadzorstvo vse organizacije, društva, nastope in zborovanja. Kaj pomeni to za nas, obmejne Slovence, ki smo že okusili zapiranje in razpust, kontrolo in vmešavanje v našo kulturno dejavnost, ni treba posebej poudarjati.

Zato so pa taki dogodki še toliko bolj nevarni in hud! Strnimo se v budnosti: naj se prepriča kontrola policijskega značaja nad našo pravo, zahtevajamo nove, demokratične zakone o javni varnosti.

Praznik tiska v Jamljah

22. 23. 24. julija

Sporod

Sobota, 22. julija: ob 16. uri otvoritev; ob 21. uri nagradno tekmovanje v briškoli; od 21. do 1. popolnoči ples.

Nedelja, 23. julija: ob 16. uri otvoritev kjoskov; ob 19.30. nastopa trio Bordon s pevce-ma Darlom in Darkom iz Doline; ob 20.30. zborovanje, govori Miladin Černe, občinski svetovalec iz Gorice; od 21. ure dalje plesna zabava za mlade in stare.

Ponedeljek, 25. julija: od 20.30. do 24. ure plesna zabava.

Vljudno vabljeni!

20-letnica „Juventine“

Sportno društvo «Juventina» v Standrežu slavi dvajsetletnico svojega obstoja. V dneh od 29. julija do 6. avgusta bo na športnem igrišču v Standrežu vrsta prireditev. V soboto, 29. julija ob 20.30 otvoritvena prireditev. Sledi plesna zabava. V nedeljo 30. julija od 16.30. bo tekma v briškoli za pare. Prva nagrada: dve petdesetlitrski pletenki vina in dva pršuta; druga nagrada: dve kolesi sira «lateria», tretja in četrta nagrada: salama in vino. V ponedeljek, 31. julija ob 20.30: nastop pevskega zbora «Oton Zupančič» iz Standreža in solista-kornetista Aleksandra Corve. Sledi plesna zabava. V sredo, 2. avgusta ob 20.30: tekme v rokometu. Nastopita dve moški in dve ženski ekipi iz Nove Gorice. V četrtek, 3. avgusta ob 20.30: «Beat večer» z ansamblom «The Lovers» iz Manzana. V soboto, 5. avgusta ob 20.30: koncert godbe na pihala iz Doberdoba (koncert bo na trgu v Standrežu) Po koncertu plesna zabava na športnem igrišču. V nedeljo, 6. avgusta ob 20. uri ples s izvolitvijo «Miss Juventina 1967». Igral bo ansambel «Gli Amici».

V soboto 15. in nedeljo 16. julija je bil na Vrhu tradicionalni piknik, ki ga je priredilo P. D. «Danica». Poleg ljudskega rajanja je v nedeljo nastopala tudi godba na pihala iz Nabrežine, ki je privabila mnogo gostov.

„Turistična ekskurzija“

Bližajo se parlamentarne volitve. Polemika med Racetom in Legišo se je končala. Morda samo začasno. «Novi list» je zapisal, da SSL ni bila nikoli odvisna od DC ter da ji celo (potihoma)... nasprotuje. «Katoliški glas» polemizira s tržaško «Slovensko skupnostjo» in se krega (glej, glej!) za prvenstvo: kdo se je prvi zgovoril z DC. Je bila prva tržaška SSL ali goriška SDZ? Filo-ofske diskusije, ko je resnica ena: oboji.

Tržaška «Slovenska skupnost» gre v vsedržavnemu vodstvu DC v Rim. Na dolgi poti jo spremlja poslanec DC onorevole Belci. (Pa je le res, kar pravi Legiša: med DC in SSL vlada nasprotovanje...)

Prijateljski sestanek vodi demokristjan, podtajnik Salizzoni. Nato še sprejem pri ministru za javno šolstvo, demokristjanu Guju.

Ko pridejo domov, objavijo izjavo, ki triumfalno oznanja, da je bila turistična ekskurzija v Rim zaman. Med vrsticami, seveda.

Solstvo: strokovna šola bo ustanovljena, le čakajte. (To smo že vedeli, saj je avgust pred nosom, o šoli pa ni duha ne sluha). Za Slovensko Benečijo nič: tam se manjšine «ne da čutiti». Naj ne zamerijo gospodje pri «Slovenski skup-

S tržaškega ozemlja

Čudne zadeve na področju slovenskega šolstva

Na področju slovenskega šolstva se čedaje dogajajo; rekli bi, celo množe, zelo čudne zadeve. Po eni strani šolska oblast ravna mačehovsko s to šolo, kar potrjuje tudi dejstvo, da ni na voljo potrebnih učnih pripomočkov in da se določila šolskega zakona zelo pošasi, ter le deloma izvajajo, po drugi strani pa si šolsko skrbništvo privoščijo marsikaj, kar bi si ne smelo privoščiti.

Mnogo pritožb je n. pr. zaradi menjavanja učnega osebja med šolskim letom. Dogajajo pa se tudi številne druge nevedčnosti.

Način točkovanja, ki je odločilnega pomena pri suplencah nas more rešiti v dvom. Dogaja se, da se podeljujejo odgovorna mesta osebam, ki ne kažejo nobenega zanimanja.

Pred kratkim je prišla na dan vest, da je bila vključena v prednostno lestvico profesorjev za pouk na slovenskih šolah celo oseba, ki ne obvlada slovenščine. S tem v zvezi je Sindikat slovenske šole poslal šolskemu skrbniku pismo, v katerem je rečeno:

«Sindikat slovenske šole v Trstu je ugotovil, da je bila vključena v prednostno lestvico profesorjev za poveritev učnih mest na srednjih šolah s slovenskim učnim jezikom v Trstu za šolsko leto 1967/68 za stolidno ženske telovadbe prosilka, ki ne obvlada slovenskega jezika, kot to predvideva zakon št. 1012 z dne 19. julija 1961, zato prosi odgovorne, naj spoštujejo načelo, da morajo vsi, ki poučujejo na slovenskih šolah, obvladati slovenski jezik».

Podelitev nagrad kriškim vinogradnikom

Preteklo soboto so podelili nagrade vinogradnikom, ki so se udeležili prve vinske razstave, ki jo je v Križu priredil novoustanovljeni Konzorcij. V imenu Konzorcija se je Drago Sedmak zahvalil vsem, ki so kakor koli pripomogli k uspehu prireditve. Med drugim pa je poudaril, da je upoštevanja vredna pobuda, ki so jo dali kriški vinogradniki ter pripomnil, da je to dokaz zanimanja za vinogradništvo.

nosti, če jim naložimo odgovornost tudi za to: s svojo oguljeno teorijo, da so oni edini predstavniki Slovencev. kjerkoli so že, so Salizzoni prepričani, da so Slovenci samo tam, kjer se predstavlja lista «Slovenske skupnosti», to je na Tržaškem in na Goriškem). Ustanovljena pa bo stolica za slovenski jezik na univerzi v Trstu. (Seveda ako ni to običajni predvolilni golaž).

Ne vemo pa, ali je Salizzoni kaj zagotovil odv. Skrku glede razveljavljanja deželnih zakonov, ki omenjajo Slovence. Ne vemo, če je kaj rekel v zvezi s členom 6 republiške ustave.

In vendar bi radi vedeli, ali je prvake «Slovenske skupnosti» strznila ohlapnost, ki jo je izkazalo vodstvo DC, saj se je vedlo, kot da bi bili Slovenci odgovorni za smrt karabinjerjev v Gornjem Poadižju. Ker pa so že bili v Rimu, ker so jim obljubili «mačka v žaklju», bi nas le zanimalo, če so predstavniki «Slovenske skupnosti» prosili svojega stražarja on. Belcija, naj jim za trenutek dovoli stopiti k edinemu slovenskemu predstavniku v Rimu, tovarišici Mariji Bernetič. «Samoslovenski stranki» bi se to vendarle spodobilo.

Nadaljevanje

Bazovica

ga anti-fašizma», med njimi znano pesem «Padlim v Reggio Emilia», ki se nastala po 1960., ko je Tambronijeva «celere» ubila šest mladincev in delavcev.

Drugega dne bo uradni del programa, ko bo godba Milice zagrala «Fanfare na temo pesmi dveh narodov» in z združenimi zbori «Bratje le k soncu svobode». Sledili bodo govori.

Zvečer pa bodo nastopili zbori: Invalidski Partizanski z mednarodnim sporedom partizanske pesmi, Vasilij Mirk s Proseka-Kontovela in zbor iz Reggio Emilia. Za prosto zabavo bo poskrbel orkester «Lovec».

Tako se je zaključil najin pogovor. Tovariš je odhitel na, tako je rekel, pet sestankov, nato domov, delat...

Kaj naj še dodamo? Zeljo, da bi vse dobro izteklo.

Na svidenje torej v Bazovici.

Ajdovščina

pozdravil goste iz Trebč in ostale udeležence. Za njim je stopil pred mikrofona tržaški občinski svetovalec tov. Lucijan Padovan, ki se je v imenu Trebencev zahvalil gostiteljem, podčrtal pomen sodelovanja med prosvetnimi in športnimi organizacijami ter izrazil željo, da bi se podobni stiki še bolj odkrepili. Končno je spregovoril še podpredsednik Slovenske prosvetne zveze iz Trsta Mirko Kapelj, ki je prav tako podčrtal pomen sodelovanja ter dodal, da je značilno, da se gostovanje Trebencev v Ajdovščini vrši ravno v dneh, ko se spominjamo 40-letnice razpusta slovenskih društev na Primorskem. Dejal je tudi, da je to gostovanje istočasno manifestacija zmage nad fašizmom.

Sledil je koncert mešanega pevskega zbora «Primorec» pod vodstvom prof. Oskarja Kjudra. Med sporedom so stopili na oder predstavniki zbora «Srečko Kosovel» iz Ajdovščine in izročili gostom iz Trebč umetniško sliko. V drugem delu sporeda je pel moški zbor iz Ajdovščine, ki je naslednik slavnega partizanskega zbora «Srečko Kosovel». Med njihovim koncertom sta stopila na oder predstavnika PD «Primorec» ter podarila gostiteljem umetniško sliko, delo Roberta Hlavatyja. Na koncu sta oba zbor ob spremljavi trebenske godbe in pod vodstvom dirigenta Benčine zapela še dve partizanski pesmi.

Noč se je že zgrnila nad prelo Vipavsko dolino, ko se je slavje uradno zaključilo, prijetno srečanje na vrtu «Primorja» pa se je nadaljevalo do enajste ure.

Lahko smo prepričani, da bo to bratsko srečanje med prebivalci Trebč in Ajdovščine ostalo v najlepšem spominu, saj je bilo tako prisrčno in tako uspelo, da je vsakogar, ki se ga je udeležil, zares razveselilo.

DELO

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino
List izhaja dvakrat na mesec
Celoletna naročnina 1000 lir
Direktor Marija Bernetič
Odgovorni urednik
Anton Mirko Kapelj
Uredništvo in uprava:
Trst - Ul. Capitolina 3 - Telef.
44-046; 44-047
Tisk: Tip. Riva - Trst - Ul.
Torrebianca 12